ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ.

Α. Σύμφωνα με τη συντάκτρια, η υπογεννητικότητα οφείλεται αρχικά σε πιεστικούς οικονομικούς παράγοντες, στην εργασιακή ανασφάλεια και στην ανεπαρκή θεσμική στήριξη των νέων ζευγαριών. Ωστόσο, η γράφουσα αναδεικνύει ότι το ζήτημα πηγάζει πλέον από μια βαθύτερη κρίση στις διαπροσωπικές σχέσεις, καθώς και από μια διάχυτη υπαρξιακή αβεβαιότητα. Επιπλέον, επισημαίνει ότι τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και η ψηφιακή δικτύωση καλλιεργούν στρεβλά πρότυπα, εντείνοντας την κοινωνική απομόνωση και διευρύνοντας το ιδεολογικό χάσμα ανάμεσα στα δύο φύλα.

(75 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Β1.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. α

Β2α.

Η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο **αιτίου-αποτελέσματος**.

Αίτιο αποτελεί η χρήση των smartphones και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, τα οποία καλλιεργούν εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας.

Αποτελέσματα είναι:

- η αύξηση της μοναξιάς και της κοινωνικής απομόνωσης των νέων,
- η ενίσχυση της ψυχολογικής δυσφορίας τους.

Η επιλογή αυτής της μεθόδου ανάπτυξης εξυπηρετεί την πρόθεση της συντάκτριας να τεκμηριώσει λογικά τις απόψεις της σχετικά με τα αίτια της υπογεννητικότητας. Παράλληλα, προσδίδει αντικειμενικότητα και πειστικότητα στον λόγο της, καθώς αναδεικνύει τη σχέση ανάμεσα στα σύγχρονα ψηφιακά μέσα και στις κοινωνικές συνέπειες που αυτά επιφέρουν.

Β2β

Η διαρθρωτική λέξη **«Γιατί»** εισάγει αιτιολόγηση. Συγκεκριμένα, συνδέει τη θέση ότι μπορούμε να συναντήσουμε «γεράματα της μικρής ηλικίας και νιάτα της μεγάλης ηλικίας» με την εξήγηση που ακολουθεί, δηλαδή ότι υπάρχουν νέοι συντηρητικοί και ηλικιωμένοι προοδευτικοί. Με αυτόν τον τρόπο δικαιολογείται η προηγούμενη άποψη του συγγραφέα.

Η διαρθρωτική λέξη **«λοιπόν»** δηλώνει συμπέρασμα. Συνδέει όσα έχουν προηγηθεί σχετικά με την ύπαρξη συντηρητικών νέων και ριζοσπαστικών ηλικιωμένων με το συμπέρασμα ότι οι δύο αυτές τάσεις συνυπάρχουν στην κοινωνία ανεξάρτητα από τη βιολογική ηλικία των ανθρώπων.

Β3

Ασύνδετο σχήμα

Στο χωρίο «αγαπούν τις μεγάλες καινοτομίες, απαιτούν ριζικές λύσεις, δεν δέχονται συμβιβασμούς» χρησιμοποιείται ασύνδετο σχήμα. Με την παράθεση των στοιχείων χωρίς συνδέσμους το ύφος γίνεται **κοφτό, γοργό και ζωντανό**, ενώ ταυτόχρονα πυκνώνει το νόημα, καθώς παρουσιάζονται διαδοχικά πολλά σημαντικά χαρακτηριστικά των νέων. Έτσι, αναδεικνύεται με έμφαση η δυναμικότητα και η ορμητικότητά τους.

Α΄ πληθυντικό πρόσωπο

Με τη χρήση του α΄ πληθυντικού προσώπου στη φράση «Μπορούμε μάλιστα με αυτά τα μέτρα να προσδιορίζομε» ο συγγραφέας **εντάσσει και τον εαυτό του μέσα στο σύνολο των αναγνωστών**, αποφεύγοντας τον διδακτισμό. Παράλληλα, προσδίδει στον λόγο **καθολικότητα, συλλογικότητα και συνυπευθυνότητα**, ενώ δημιουργεί κλίμα οικειότητας και ενισχύει την αποδοχή των απόψεών του.

Μεταφορά

Η μεταφορική έκφραση «ανθρώπους που διαρκώς καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός» παραπέμπει στην εικόνα ενός αλόγου που τρέχει με μεγάλη ταχύτητα. Με αυτόν τον τρόπο αποδίδονται παραστατικά οι άνθρωποι που επιδιώκουν συνεχώς αλλαγές και καινοτομίες. Η μεταφορά προσδίδει **ζωντάνια, εκφραστικότητα και παραστατικότητα** στον λόγο, ενώ ταυτόχρονα **καθιστά τα νοήματα πιο συγκεκριμένα, άμεσα και κατανοητά για τον αναγνώστη**, αναδεικνύοντας την ένταση και τη δυναμική της στάσης που περιγράφεται.

ΘΕΜΑ Γ.

Το ποιητικό υποκείμενο απευθύνει ένα έντονο κάλεσμα ζωής προς τον αναγνώστη, προτρέποντάς τον να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες με αισιοδοξία, θάρρος και αγωνιστικότητα.

Αρχικά, μέσα από τις προστακτικές «Χτύπα τη θλίψη καταγής» και «πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια» εκφράζεται η ανάγκη απομάκρυνσης κάθε αρνητικού συναισθήματος που εμποδίζει τον άνθρωπο να χαρεί τη ζωή. Η θλίψη και το μαράζι παρουσιάζονται ως εμπόδια που πρέπει να νικηθούν με αποφασιστικότητα. Στη συνέχεια, η επανάληψη του ρήματος «χαρής» στους στίχους «Πρέπει να πολεμήσης να χαρής / Κι ακόμα να χαρής» τονίζει ότι η χαρά αποτελεί ύψιστη αξία και ταυτόχρονα αποτέλεσμα προσωπικού αγώνα. Το ποιητικό υποκείμενο δεν αντιμετωπίζει την ευτυχία ως κάτι δεδομένο, αλλά ως κατάκτηση που απαιτεί προσπάθεια και ενεργητική στάση ζωής.

Παράλληλα, η μεταφορά «Τώρα σου πρέπει μέλι» αντιπαραβάλλεται με το «ξύδι» και συμβολίζει την ανάγκη του ανθρώπου να στραφεί σε ό,τι του προσφέρει αισιοδοξία, γλυκύτητα και ψυχική πληρότητα, απορρίπτοντας καθετί που τον πικραίνει ή τον απογοητεύει. Τέλος, με τις προτροπές «Έβγα στο δρόμο» και «Μην φοβηθείς το πάτημά σου» προβάλλεται η αξία της δράσης και της αυτοπεποίθησης. Ο άνθρωπος καλείται να συμμετέχει ενεργά στη ζωή, να εκφράζεται ελεύθερα και να μην υποκύπτει στον φόβο ή στην ανασφάλεια.

Προσωπικά, ανταποκρίνομαι θετικά στο κάλεσμα του ποιητικού υποκειμένου. Θεωρώ ότι, παρά τις δυσκολίες της σύγχρονης ζωής, η αισιοδοξία, η πίστη στον εαυτό μας και η διάθεση για αγώνα αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για την προσωπική ολοκλήρωση. Το μήνυμα του ποιήματος παραμένει διαχρονικό, καθώς υπενθυμίζει ότι η ζωή αξίζει να βιώνεται με τόλμη, ελευθερία και δημιουργικότητα.

ΘΕΜΑ Δ

Η μοναξιά ως σύγχρονη κοινωνική πρόκληση

Η μοναξιά αναδεικνύεται σήμερα σε ένα από τα σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα, παρά το γεγονός ότι οι δυνατότητες επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων είναι περισσότερες από ποτέ. Πρόκειται για ένα φαινόμενο που δεν αφορά αποκλειστικά τους ηλικιωμένους, όπως συνέβαινε στο παρελθόν, αλλά επηρεάζει όλο και περισσότερο και τους νέους ανθρώπους. Η σύγχρονη πραγματικότητα φαίνεται να δημιουργεί συνθήκες που ευνοούν την κοινωνική απομόνωση και αποδυναμώνουν τους ανθρώπινους δεσμούς.

Αρχικά, σημαντικός παράγοντας αύξησης της μοναξιάς είναι η κυριαρχία της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αν και διευκολύνουν την επικοινωνία, συχνά υποκαθιστούν την ουσιαστική ανθρώπινη επαφή. Οι χρήστες εκτίθενται καθημερινά σε εξιδανικευμένες εικόνες ζωής, σχέσεων και επιτυχιών, με αποτέλεσμα να αναπτύσσουν μη ρεαλιστικές προσδοκίες και να βιώνουν αισθήματα ανεπάρκειας. Έτσι, ενώ είναι διαρκώς συνδεδεμένοι ψηφιακά, στην πραγματικότητα αισθάνονται ολοένα και πιο απομονωμένοι.

Εξίσου σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι έντονοι ρυθμοί ζωής και η αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη εποχή. Οι επαγγελματικές απαιτήσεις, οι οικονομικές δυσκολίες και το άγχος για το μέλλον περιορίζουν τον χρόνο που αφιερώνεται στις διαπροσωπικές σχέσεις. Παράλληλα, η αποδυνάμωση των παραδοσιακών μορφών κοινωνικοποίησης, όπως η γειτονιά και η ευρύτερη οικογένεια, έχει οδηγήσει πολλούς ανθρώπους σε μεγαλύτερη απομόνωση.

Η αντιμετώπιση του προβλήματος μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ουσιαστική συνεργασία των νέων με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας. Οι δύο γενιές διαθέτουν διαφορετικές εμπειρίες, γνώσεις και δεξιότητες, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά. Οι νέοι έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν τους ηλικιωμένους στην εξοικείωσή τους με τις νέες τεχνολογίες, διευκολύνοντας την επικοινωνία τους με το οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον. Από την άλλη πλευρά, οι ηλικιωμένοι μπορούν να μεταδώσουν στους νέους πολύτιμες εμπειρίες ζωής, αξίες και πρότυπα συμπεριφοράς.

Προς αυτή την κατεύθυνση, τα σχολεία, οι δήμοι και οι τοπικοί φορείς μπορούν να οργανώνουν κοινές πολιτιστικές, εθελοντικές και εκπαιδευτικές δράσεις. Επισκέψεις μαθητών σε κέντρα ηλικιωμένων, κοινά προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης, δράσεις αλληλεγγύης

και ανταλλαγής εμπειριών μπορούν να ενισχύσουν την επικοινωνία μεταξύ των γενεών. Μέσα από τέτοιες πρωτοβουλίες καλλιεργούνται ο σεβασμός, η κατανόηση και η αλληλεγγύη.

Συμπερασματικά, η μοναξιά αποτελεί ένα πολυδιάστατο κοινωνικό πρόβλημα που απαιτεί συλλογική αντιμετώπιση. Η ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ νέων και ηλικιωμένων μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στη δημιουργία μιας κοινωνίας περισσότερο ανθρώπινης, συνεκτικής και αλληλέγγυας.

Εκτίμηση των θεμάτων.

Τα θέματα των φετινών Πανελλαδικών Εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας χαρακτηρίζονται από σαφήνεια και σωστή κλιμάκωση, χωρίς να κρύβουν δυσάρεστες εκπλήξεις ή ασάφειες για τους υποψηφίους.

Πιο συγκεκριμένα, η δομή του κριτηρίου αξιολόγησης παρουσίασε μια ξεκάθαρη διαβαθμισμένη δυσκολία, ξεκινώντας από τα πρώτα ζητούμενα που επέτρεπαν τη βατή προσέγγισή τους. Στη συνέχεια, οι ασκήσεις των ζητουμένων Β υπήρξαν απαιτητικές, στοχεύοντας αποκλειστικά στους καλά διαβασμένους μαθητές που είχαν εμβαθύνει στην ύλη. Όσον αφορά στο λογοτεχνικό κείμενο, η επιτυχής ανταπόκριση κρίθηκε στη σωστή μετάφραση και την ουσιαστική αποκωδικοποίηση των νοημάτων, καθώς οι υποψήφιοι που κατανόησαν το συναισθηματικό υπόβαθρο μπόρεσαν να το προσεγγίσουν με αξιώσεις. Τέλος, η παραγωγή λόγου κινήθηκε στην καρδιά της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας, φέρνοντας στο προσκήνιο το πολύ επίκαιρο ζήτημα της κρίσης της μοναξιάς, με ειδική και ιδιαίτερη έμφαση στη μοναξιά της τρίτης ηλικίας.

Επιμέλεια απαντήσεων: Ελένη Παπανδρέου, Φιλόλογος.